

a. 8.

ବୋଲି ପାତାଳ

(უურნალ-გაზეობიდამ).

«მოსკოვი. ვედ"-ის უკანასკნელ
ნომერშიაც დასტანბულია ვაკციელი
ნეკროლოგი განსვენებულის ეპის-
კოპოსის გაბრიელია. ბიოგრაფიუ-
ლის ცნობების გარდა, გაზეთი ამბობს,
რომ განსვენებული მეცნიერი იყო
მის მიერ შედგენილს „პსიქოლო-
გიას“ თავის დროზე არა თუ რუსე-
თში, გერმანიაშიაც-კი დიდი ყურად-
ღება შიაქციესო. განსვენებულის
მჭერმეტყველობა შესანიშნავი იყო
მისი ქადაგებანი გადაითარგმნენ ინ-
გლისურსა და რუსულს ენაზეთ. გა-
ბრიელ ეპისკოპოსი ცნობილია აგ-
რეთვე, როგორც გამოჩენილი მისი
ონერით.

გრძნობით სავსე ნეკროლოგი უძღვნა განსვენებულს მღვდელ-მთავარ
გაზეთშა „ტერს. ველომ.“ ნეკრო-
ლოგის ავტორი, ნ. ჭ. კლიმენტიუ-
ვი, სწერს საკუთარის შთაბეჭდილე-
ბისა და დაკვირვების მიხედვით დ-
როგორც მას თითონ ახსოვს—გან
სვენებული ეპისკოპოსი ნამდვილ
მამა, სამართლიანი მწყემსი და შესა-
ნიშავი მშრომელი იყო თავის სა-
წყსოსათვისაო. იმერეთის სამღვდე-
ლოება და ყველა, ვინც-კი იცნობ
და განსვენებულს, ცხარე ცრემლი
სტირიან, რადგანიც ყოვლად-სამღვ-
დელო არა მარტო გამოჩენილი ეპ-
სკოპოსი იყო, არამედ მეტად კეთ-
ლი ადამიანიო.

უცხოეთი

ପିଲାନ୍ତର. ମାରୁଶାଳୀର ମାରୁତିନ୍ଦ୍ର
ଜୀବିତରେ କୌଣସି ଶ୍ଵାସ ଅପ୍ରକାଶରେ, ରାମ ଏହି
ମା ମିଳି କୁହାରେ କୁହାରୁଲି ଶର୍କୁଳରେ
ଫାରୁଗୁଲାରୁ ସତ୍ତଵରେ ପିଲାନ୍ତର
ବ୍ୟାପି. କୂଣିବାରେ ତାଙ୍କ ବାସିଯାଇଲା
କୈମନରୁ ଗାଲାରେ ଥିଲା ଧରିବାରେ
ଫରିବା, ମାଗରାମ ଗାନ୍ଧାରୀର ନିଃନୀତା.

საცხანგელი როგორც გუში
დელს ნომერში უკვე მოგახსენე
სამს თებერვალს სენატმა კვლ
გამოუტანდა უქმაყოფილება სამინი
ტროს. არ მოეწონა ოპორტუნ
ტებს, რომელთა უშეტესობაც ჰქ
დგენს სენატს, რომ რიყარმა „სა
ხრითის რაინის აზიზის“ სამისი ა

კევინო მოქმედება იქნება, არა შენ
მთავრობისა, არამედ მშიშარა სამი-
ნისტროისათ.
კარგი, ვსოდეთ გაჭირვეულდა სამი-
ნისტრო, ამბობებ ზომიერი რესპუ-
ბლიკელები, როგორ-ლა შეუძლიანთ
ქვეყნის მართვა გამგეობა, როცა სე-
ნატი არცერთს კანონ-პროექტს არ
დაამტკიცებსო. წარმოვიდგინოთ რომ
სამინისტრომ წარუდგინა პარლა-
მენტს კანონ-პროექტი კონსტიტუ-
ციის გაუსინჯვისა, სენატი ამაზეც
არ დასთანხმდება. თავისი მხრით სე-
ნატი აჩ დასთანხმდება პარლამენტის
დათხოვაზედ, რაღაც ახალ არჩევნებ-
ზედ, მოსალოდნელია, რომ რაღი-
კალები გაიმარჯვებენ, მაშ ერთად-
ერთი საშველი ის არის, რომ სამინის-
ტრომ სამსახურს თავი დაანებოს.

ჰასუების მგებელნი არიან სენატისა
და პარლამენტის წინაშე, როგორც
საზოგადოებ საპოლიტიკო მიმართუ-
ლების „შესახებ, ისე სათითაოდ პი-
რადის მოქმედების გამო“, დეპუტა-
ტები ამბობენ, რომ ეს მუხლი კონ-
სტიტუციის მთავარ აზრს ეწინაღმ-
ლებებათ. სენატს მინიჭებული აქვთ

ଫିଲି ପ୍ରତିକାଳୀନ ମହାକାଵ୍ୟାଙ୍ଗିକାରେ ଏହା ଉପରେ
ଫିଲି ପ୍ରତିକାଳୀନ ମହାକାଵ୍ୟାଙ୍ଗିକାରେ ଏହା ଉପରେ
ଫିଲି ପ୍ରତିକାଳୀନ ମହାକାଵ୍ୟାଙ୍ଗିକାରେ ଏହା ଉପରେ
ଫିଲି ପ୍ରତିକାଳୀନ ମହାକାଵ୍ୟାଙ୍ଗିକାରେ ଏହା ଉପରେ

შარივალები გვირე რუსთავი.

გავიგე შარო მისი გამოკვლევი-
ინახებოდა ხარჯოვის უნივერსი-
ტის საისტორიო არქივში, სადაც
ენახულია მცირე-რუსეთის კოლე-
ქის საქმეები, მოვინდომე თვითონ მე
ამეთვალიერებინა ქართველების შე-
ხებ აქ შენახული საქმეები და შე-
ლებისა დაგვარად გადამეკითხა. აღ-
იჩნდა, რომ საქმეები ყოფილია 70
ეკვრა, თუმცა ბ-ნ პლოხისკისაქვს
ოყვანილი 45 და ბ-ნ ფედოროვ-
კის-კი 5. ბ-ნ ფედოროვსკის პატა-
ა სტატიაზედ „Страницка изъ жиз-
и Грузинъ въ Молороссіи“ არაფე-
ი არ ითქმის, რადგან ავტორს უნა-
ხეს ხუთი საქმე და იმათგანაც ერ-
ის მეტი არ გაურჩევია. თუმცა მარ-
ალია, რაც აქვს დაწერილი, მაგ-
ამ ფრიად ცალმხრივია, როგორც
ამართლიანად შენიშვნავს ბ-ნი პლო-
ხისკი. მხოლოდ ვიტვი, ჩემის აზ-
ით ამ სტატიას ძლიერ ცოტა მნი-
ხვნელობა აქვს. თუ რა მიზნით აქვს
დაწერილი ბ-ნ ფედოროვსკის, მი-
ანდოთ თვითონ მას ასახნელად.

უკირსია ყურადღებისა, რადგან მას
აქვს განხილული 45 საქმე და შინა-
ორსი შრომისა ვრცელია, მასთან ჯე-
როვნად აქვს ნასარგებლი არქივის
ღოკუმენტები. რაც საქმეებშია და-
წერილი, ის აქვს მოყვანილი. ორივე
ქარე მართლად აქვს აწერილი, თუ-
მცა მიგალითები არა აქვს რიგიანად
და სრულად მოყვანილი. რაც შეე-
ტება დანარჩენ 25 საქმეებს, რომელ-
იც პლოხინსკის არ განუხილავს,
ვიტყვი, თოთქმის ერთი და იგივე
შინაარსი და ხასიათი აქვთ მის
მიერ მოყვანილს საქმეებთან. ბ-ნ
პლოხინსკის შრომის შინაარსის
გადმოცემას მე აქ არ შეუდგები,
რადგან, ვისაც სურს გაიცნოს, შე-
უძლია წაიკითხოს ან თვით არიგი-
ნალი, ანუ მოამბე № I 1895 წ.,
სადაც არის ბიბლიოგრაფიის განყო-
ფილებაში თოთქმის მთლად მოყვანი-
ლი შინაარსი.

მე, როცა დავიწყე ამ საქმეების
გადათყალიბერება, მინდოდა გამტევო
არა მარტო, თუ რამდენი ქართველები
და სად დაქასხლენ რუსეთში, ან რა
განწყობილება ჰქონდათ მკვიდროთ შო-
რის და რა დამოკიდებულება მთავ-
რობასთან, არამედ ისიც, იყო ქარ-
თველებისა და მკვიდრთა ურთიერთზე
კულტურული გავლენა, თუ არა;
რომელმა მათგანმა რა გადიღო მეო-
რესაგან ზნეობისა და ჩვეულების
მხრივ; დიდხანს გასტანა ქართულმა
ელოუერმა, ენამ, ზნე და ჩვეულებამ
გადმოსახლებულთა შორის, თუ არა;
რა შეხედულების იყვნენ ქართველე-
ბზედ მკვიდრნი მცირე-რუსეთისა;
(თუმცა უკმაყოფილება ჰქონდათ
ერთმანეთში, მაგრამ ამას იწვევდა
მხოლოდ მათი ეკონომიკური და პო-

ლიტიკური მდგომარეობა, მკვიდრთ
სძულდათ ქართველები მხოლოდ, რო-
გორც შემოსული იყვნო ელგმენ-
ტი, გამანაწილებელი მათი აღილ-
მამულისა და დამამცირებელი მათი
უპირატესობისა, და არა როგორც
ქართველი. შესაძლო იყო კიდევაც,
რომ მცირე-რესეტლები კარგის
თვალით უმშერდნენ ქართველებს
და მაღლაც აყენებდნენ მათ სხვა
შემოხიზნულ ერებზედ, მაგალითად
ბულდარებზედ, სერბებზედ, სომხებ-
ზედ, ბერძნებზედ და სხვ.) მაგრამ
საუბედუროთ ვერც ერთ უკანასკ
ნელ კითხვებზე ვერ ვიპოვვე ჯერო-

ერთმა ადამიანმა გადმომცა, რომ
სკუვის უნივერსიტეტის არქივში
არის საქმე, სადაც არის მოყვანილი
თომ ქართველებმა იცოდნენ საა-
ის და თოფის წამლის კეთებათ და
ამდღნად მართალია ეს, ჯერ ჯერო-
ით არ ვიცი. მომყავს, რო-
ორც გადმონაცემი. მერე საქ-
ო ყოფილა კიდევ, სადაც არ-
ს მოყვანილი ქალის მოტაცება-
დე (იხ უმყავანი ჰევჩესტ) ქა-
რთველებ შორის და იმაზედ, თუ რა
ფლება ჰქონია უკანონო ცოლს
მრის ქონებაზედ. მაგალითად, არის
მოყვანილით, თუ როგორ თხოუ-
ლობს ჩვეულების ძალით ვინმე თავ.
რუზბინსკის ქვრივი (უკანონო ცო-
ლი) თავისთვის და თავის შვილები-
თვის წილს ქმარისაგან დანატოვებ
ონებიდან. იყო მართლა ეს ჩვეუ-
ლებები ქართველებ შორის საქართ-
ველობი, თუ არა? მცოდნეს ამისა
სთხოვ მაცნობოს.

რუსეთში დასახლებულ ქართველთ
ესახებ უნდა მოიპოვებოდეს საქმე-
ბი ხარკოვის, პეტერბურლის და მო-
კოვის გარდა — კაევში, ფიტომირში,
სტრახანში და კორენბურლში. პოლ-
ავის გუბერნიის აზნაურობის დე-
უტატთა კრებულში ქართველებ შე-
ახებ საქმეები არ მოიძებნება, რო-
მორც გაღმომტკა პოლტავის მაზრის
იავალ-აზნაურთა წინამდლოლმა თავ.
იხაილ ანდრიას ძე ერისთავმა, რო-
ელიც ფიქრობს, ქართველებზედ
ცნობები უნდა იყოს ქ. პოლტავის
ილქის სასამართლოს არქივშით და
ან თვითონ დაავალა იქ ერთ

ამ მცხოვრებთა რიცხვის შემცი-
რებას ვერ მივაწერთ იმას, ვითომ
რამდენიმე ნაწილი შემფეგში დაბ-
რუნდა ისევ საქართველოში, რაღ-
ან არსად არა სჩანს, რომ დაბრუ-
ნებულიყვნენ უკან; უფრო სიფიქრე-
ბელია, რომ ყველა აქ დარჩა, მაგრამ
სხვა დასხვა მიზეზბისა გამო, რომელ-
საც ეხლა აქ არ შევეხებით, გარდა-
შენდნენ.

զետեղոց մատ, զոնց համբ օպրու
ռուար ճաճցցուն յրուստցուն թյասեցի,
հռմելուց և լուսաշրածած զաթիւնց մը-
ցուն դրու և ձյունդա մովյա-մովյա-
հա կը քրիչ գուգուան և ա արյուտց և սեզա
Յուրաքանչիւն հայութիւն, *) մասնածուն **).

Ֆյացլա մաս ժմյօն ցրցուն և արես-
ցիւն կունուն հռմաննանչիւն ցարւա, ուս
արա՞ յս ռուարու ցաթմույսաելու հայ-
սետիւն, ուս սեզա ռուարու? ուս ցալ-
մոյսաելու, լարիս զոնմյ մուսոնն սա-
յահարտցելունի, ուս արա՞ ֆյացս զոնմյ
նատցեսազտաշան սայահարտցելունի ոմ
ռուար յրուստացս, հռմելուց յեսելու
մը ուրիշ հայսետիւն և. „Տիւարու Տայցա-
րա“-նու ուս արա՞ (ո. Յուրաքանչիւն
տենչուլցիւն ցյ. 6.). Ֆյունդա ամսն
համբ նատցեսազտա ուռուամբ յրուստաշան,
հռմելուց ցաթմոյսաելու մը ուրիշ հայ-
սետիւն և և լուսաշրածած Յուրաքանչիւն
ցաթիւն ամսն ամսն և. Կը լույցիւն մը

არა? უშორჩილესად ვითხოვთ მაც-
ნობონ, თუ ვინმექმ რამე იკის ან
საბუთები აქვთ ქსანის და არაგვის
ერისთვების შესახებ. სხვა გვარების
შესახებაც ვითხოვ გამიზიარონ, თუ
რამე ცნობა აქვთ. ოვალ-აზნაურები
გადმოსახლებულნი არიან უფრო
ქართლიდამ და კახეთიდამ და იმედია
მათ ნათესავებში და მეგვარების
ჩამომავალთა ოჯახებში მოიპოვება
რამდენიმე საბუთობი.

❖❖❖

၁၆၂၅-၁၇၄၈၂၈၀၉၃ ဇာ ၁၀၈၂၈၀၉၃

აძლევის აძლევი.

ლოლანდიის სამინისტრომ საერო გა-
სამ მიანდო უკეთეს გოლლანდიის
ებს გამარარებიონ რა წესია საჭი-
მ მოზარდება ყმაშვილებმა სკოლაში
ღინონ ჯან-მრთელობა და თავი კა-
ინახონ. ამასთანავე დაუგალა ეგ წე-
რითის სიმარტიფით იყოს დაწერილობი-
შნულნი, რომ ყმაშვილებმა და მას-
ებმა სკოლაში ადვილად გაიგონ-
ლად შეითვისონ. მეურნალებმა გა-
ს იგი წესი და ვითარება მცნებანი
? იქმნენ სამინისტროსაგან სკოლებ-
თვისებლად. ამ მცნებათა პირებით
.
Переписка грузинскихъ царей
и искими государями изд. Брос-
153 и 177.

